

UUTISKIRJE 3 / 2018

LAPE-muutosohjelma jatkuu 2019

LAPE-muutosohjelma jatkuu, vaikka KSLAPE nykymuodossaan päättyikin. Maakuntien omat agentit jatkavat mm. yhdyspintatyötä, kehittämistyön juurruttamista ja LAPE-akatemioiden organisoimista vuonna 2019. Uutena työmuotona saadaan ”kunta-agentit” vahvistamaan yhdyspintatyötä. Kunta-agentit tulevat toimimaan näillä näkymin viidellä erva-alueella.

Kansallisella tasolla:

- lapsistrategian valmistelu [käynnistyy](#)
- Aulikki Kananon selvitystyön pohjalta julkaistaan lastensuojelun ja sen tarpeen vähentämiseen liittyvät ratkaisut
- yksi lapsi, yhteinen suunnitelma -jatkotyö etenee kohti yhteistä ”tilannekuvan” määrittelyä
- johtamiseen ja koordinaatioon saadaan resurssia STM-OKM akselilla.

Muutosohjelman kansallisen arvioinnin toteuttaa Owl Group

Arviointi on luonteeltaan kehittävä ja sen tarkoituksena on osaltaan tukea muutosohjelman toteuttamista. Kuntien LAPE-ryhmät, maakunnallinen ohjausryhmä ja keskeiset sidosryhmät saavat syksyn aikana tähän liittyen kyselyn vastattavakseen.

Kohti kesää vauhti hiljenee

On aika pysähtyä oman perheen, voimien keräämiseen ja onnen pipanoiden äärelle. Kiitos kuluneesta keväästä ja hyvää kesää kaikille!

Terveisin KSLAPE-tiimi

LAPE-teesit haastavat maakuntia yhdenvertaiseen muutostyöhön

LAPE-muutosohjelma on kokoamassa LAPE-tee-sejä maakuntien tueksi sote- ja makuvalmisteluun. Luonnosvaiheessa olevat teesit ovat parhaillaan kommentoitavana maakunnittain.

Teesit haastavat luomaan yhtenäisen lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuuden. Keskeisiä teemoja teeseissä ovat johtaminen, koordinointi ja palveluiden tuottaminen kokonaisuutena muuttuvassa toimintaympäristössä. Maakunta järjestäjänä vastaa kokonaisuuden koordinoinnista ja niiden yhteensovittamisesta lapsi-, nuori- ja perhelähtöisesti. Järjestäjän tulee muun muassa varmistaa, että palvelut tuotetaan kustannusvaikuttavasti painotamalla peruspalveluita, varhaista hoitoa ja tukea sekä varmistaen yhteistoiminnallisen työskentelyn edellytykset.

Teeseihin sisältyy osaamis- ja tukikeskusosio, jossa ohjataan yhteistyöalueita ja maakuntia OT-rakenteiden, johtamisen, resurssien ja toimintamallien kehittämisessä.

Teesien lähtökohtana on Lapsen oikeuksien sopimus, osallisuuden varmistaminen ja läpileikkaavana periaatteena on sisote-yhteistyö kaikissa rakenteissa ja toiminnassa.

PALOMA – käsikirja julkaistu

Pakolaisten mielenterveystoimien valtakunnallinen kehittämishanke PALOMA on julkaissut käsikirjan pakolaisten mielenterveyden tukemisesta Suomessa. Käy tutustumassa käsikirjaan: www.julkari.fi/handle/10024/136193

Perhekeskuksen tehtävät

Perhekeskuksen tehtävänä on muun muassa edistää lasten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä esimerkiksi vanhemmuutta ja parisuhdetta tukemalla. Lapsille ja vanhemmille tarjotaan tukea ja hoitoa nykyistä huomattavasti varhaisemmin. Perheet saavat palveluohjausta, pääsevät hoitoon nopeasti ja tarvittaessa heidän tuen tarpeensa arvioidaan monitoimijaisesti. Vanhempien elämäntilanteeseen liittyviä tuen tarpeita tunnistetaan ja tukea annetaan jo raskauden ajalta lähtien. Kohtaamispaikat ovat perheille tärkeitä muun muassa niiden tarjoaman vertaistuen vuoksi. Oheisessa tähtikuviassa näkyvät kaikki perhekeskuksen tehtävät.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

Perhekeskus mukana elämässä.

Mitä perhekeskus tekee?

Edistää ja seuraa lapsen ja perheen terveyttä ja hyvinvointia mi lapsen kasvua

Tukee vanhemmuudessa ja parisuhteessa

Ymmärtää ja ottaa huomioon lasten ja perheiden moninaisuuden ja monikulttuurisuuden

Toimii yhteisöllisenä kohtaamispaikkana, mahdollistaa vertaistuen

Tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta

Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen

Ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa

Lapsi ja perhe

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Opetus- ja kulttuuriministeriö

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Perhekeskus liikuttajana

Liikunnan keinoin voidaan toteuttaa monia perhekeskuksen tehtävistä. Liikkuen läpi elämän -seminaarin yhteydessä maaliskuussa toteutettiin työpaja teemalla ”Perhekeskus liikuttajana”. Työpajassa osallistujat pohtivat, miten perhekeskus voisi toimia liikunnan ja hyvinvoinnin edistäjänä. Tärkeäksi koettiin, että perhekeskustilojen tulisi olla sisustukseltaan liikkumaan innostavia ja lähiliikuntapaikat ja etenkin luontoa tulisi hyödyntää. Perhekeskuksessa voi tiedottaa liikuntamahdollisuuksista, kartoittaa tarpeita ja osallistaa asukkaat mukaan suunnitteluun sekä tarjota myös matalan kynnyksen ohjattuja ryhmiä. Perhekeskus toimii linkkinä palveluiden välillä ja mahdollistaa muun muassa järjestöyhteistyötä.

Työpajan diat:

www.likes.fi/likes/kehittamistoiminta/keski-suomen-lasten-ja-perheiden-parhaaksi/lle-seminaarintyopaja

Avoimet kohtaamispaikat osana perhekeskustoimintaa

Avoimen kohtaamispaikan tavoitteena on tarjota ennalta vahvistavaa vertaistukea ja yhteisöllistä toimintaa, jota järjestöt, seurakunta ja kunta ylläpitävät. Näitä ovat mm. perhekahvilat, perhekerhot, perhepuistot, nuorisotilat ja avoimet päiväkodit. Toiminta voi olla ohjattua ryhmätoimintaa, osallistujien keskinäistä toimintaa tai yksilöllistä vertaistukea, myös verkossa.

Lapessa määritellään parasta aikaa avoimen kohtaamispaikan toimintaperiaatteita, joita ovat lapsen oikeudet ja etu, lapsi- ja perhelähtöisyys, osallisuus ja kuuleminen, sosiaalisuus ja yhteisöllisyys, saatavuus ja saavutettavuus, monimuotoisuus, osaamisen vahvistaminen ja asiantuntijuus. Kohtaamispaikat ovat matalan kynnyksen perhekeskustoimintaa ja merkittävä osa kuntien palvelurakennetta. Tämä edellyttää vapaaehtoisten ja ammattilaisten verkostojen yhtenäistämistä, entistä tiiviimpää kumppanuutta, toiminnan tunnistamista sekä kirjaamista kuntien hyvinvointikertomuksiin ja suunnitteluasiakirjoihin. Maakunnan liikelaitoksen koordinoimissa perhekeskustoimintaa, kunnat koordinoivat kohtaamispaikka- ja lähipalvelukokonaisuutta. Lähtökohtana on kuitenkin lasten, nuorten ja perheiden osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Perheitä on käyty tapaamassa erilaisissa kohtaamispaikoissa ja keskusteltu siitä, mikä merkitys kohtaamispaikalla on?

"Matala kynnyks, voi olla oma itsensä ja tulla ja mennä miten mieli ilman suurta sitoutumista, rentoa, turvallista seuraa itselle ja lapselle, kahvia! pitää yllä hyvää viikkorytmiä. Lasten ilo, kaikille avoin ilmapiiri. Lähellä, helppo tulla"

Lapsilta kysyttiin, mikä siellä on kivaa?
"Leikki, kaverit, askartelu, autot"

Arvostavalla kohtaamisella olemme vertaistukena toinen toisillemme.

Anu Piispanen

Lape perhekeskuskoordinaattori

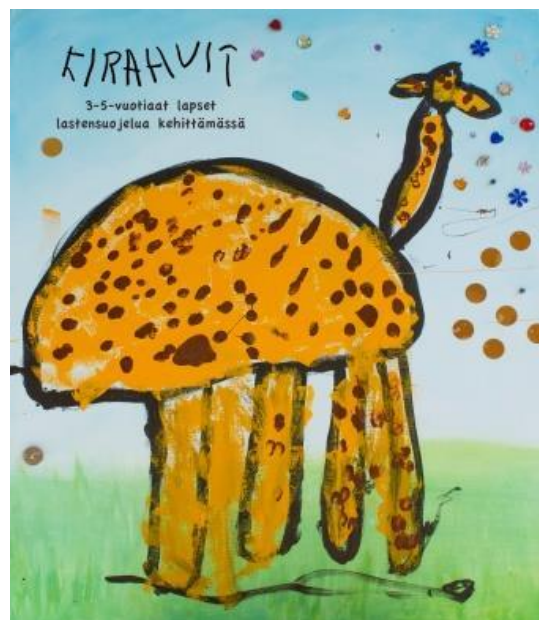
MLL Järvi-Suomen piiri

Kirahvi-Mainio saapuu Keski-Suomeen

Pesäpuu ry ja Keski-Suomen Lape kutsuvat 3–5 -vuotiaita sijaisperheissä asuvia lapsia kehittämään lastensuojelun teemaa "lapsi tapaa työntekijän". Kehittämistyö toteutetaan leikin ja Kirahvi Mainio-nimisen hahmon avulla syyskuussa, kahdessa KIRAHVI-päivässä, Keski-Suomen alueella.

Kehittämispäivät ovat osa Pesäpuu ry:ssä maaliskuussa 2017 alkanutta kehittämistyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa 3–5 -vuotiaiden lasten osallisuutta lastensuojelussa. Hankkeen aikana etsitään uusia tapoja lasten ajatusten tavoittamiseen ja lasten kanssa työskentelyyn sekä kokeillaan ja kehittää leikkiä sosiaalityön työmenetelmänä. Kehittämistyötä tehdään STEA:n tuella.

Lisätietoja www.pesapuu.fi, Hanna Särkiö (hanna.sarkio@pesapuu.fi) ja Johanna Liukkonen (johanna.liukkonen@jkl.fi)

Sijaisvanhempien psyko- edukatiivinen vertaisryhmä

”Sijaisvanhemmuus on työtä itsensä kanssa”. Näin kiteytti yksi ryhmään osallistuneista vanhemmista tuntemuksiaan. Näitä arvokkaita tuntemuksia pyrittiin löytämään, havainnoimaan ja käsitteellistämään yhteensä 8 kertaa kokoontuneessa 10 sijaisvanheman psykoedukaatioryhmässä kevään 2018 aikana. Yhden ryhmäkerran aikana perhesijoituksen kokeneet nuoret aikuiset vierailivat ryhmässä ja kertoivat omia kokemuksiaan. Ryhmän tavoitteena oli yhdistää teoretietoa käytäntöön ja vertaistukeen siten, että arkeen voisi tulla lisää ymmärrystä lapsen mielenmaailmasta ja neurologisen tunneällyn kehityksestä. Alakouluikäisten lasten sijaisvanhempia valikoitiin ryhmään siten, että sijoitus oli kestänyt jo joitakin vuosia ja että arjessa ilmenneet haasteet olivat hyvin näkyvillä ja niiden taustoja oli mahdollista tarkastella.

Ryhmän vetäjinä toimivat sosiaalityöntekijä, työnohjaaja Kaisa Saarelainen ja lastenpsykiatri sekä lastenneurologi, lasten ja nuorten psykoterapeutti Kirsi Mustonen. Ryhmän ohjaajille ryhmä tarjosi mahdollisuuden saada kokemuksellista kosketusta lapsen neurologisen tunneällyn kehityksen esteiden ilmenemismuotoihin ja siihen, kuinka lapsille tulisi antaa mahdollisuuksia oireilla turvallisella tavalla siten, että he voisivat rauhassa oppia omien tunteidensa tunnistamista, sanoittamista ja säätelyä siten, että käyttäytymisen säätely olisi mahdollista ja he saisivat kehityspotentiaalin käyttöönsä.

Ryhmän keskeiseksi teemaksi nousi ohjaajan näkökulmasta sijaisvanhempien kyky mentalisoida lapsen mielenmaailmaa ja nähdä ilmiä käyttäytymisen taakse. Sijoitetut lapset olivat kokeneet monia traumaattisia tapahtumia ja luottamuksellisessa ryhmässä sijaisvanhempien sijaistraumatoimittumisen ilmaisulle ja posttraumaattisen kasvun tielle saatelemiselle avautui joitakin mahdollisuuksia.

Lisäksi käsiteltiin sitä, kuinka lapsen tunne-elämän neurologista kehitysprosessia ja surutyöskentelyä olisi mahdollista kannatella siten, että lapsi voisi saada valmiuksia (riittävää resilienssiä) sijaisperheestä itsenäistymiseen. Tämä tarkoittaa lapsikohtaisten ja yhteisöllisten vahvuuksien ja valmiuksien luomista sille, että nämä lapset aikuisina kykenisivät käsittelemään kokemustensa herättämiä tuntemuksia ja tunteita turvallisella tavalla. Vaikka työskentelyn tulos on positiivinen, ei se ole kenellekään helppo tehtävä.

Sijaisvanhemmat näkivät tärkeänä keskustelun lapsen käyttäytymisen takana olevista asioista ja hänen tunnemaailmaansa. Lapsen toiminta on lapsen kannalta tarkoituksenmukaista, vaikka aikuisille hänen käyttäytymisensä näyttää usein päinvastaisena, jopa vahingollisena. Lapsen toiminnan takana olevat tunteet ja ajatukset herättivät keskustelua. Sijaisvanhempien mukaan heidän tulisi oppia tunnistamaan omaa tunnemaailmaansa ja säätelämään sitä, jotta he eivät provosoi tuisi lapsen käytöksestä. Provosoitumisen sijaan tavoitteena olisi pystyä luomaan lapselle kokemus välittävästä ja turvallisesta ilmapiiristä, jossa lapsi käyttäytymisestään huolimatta on arvokas ja huomioitu. Traumojen aiheuttama syyllisyys ja häpeä johtavat "en ansaitse olla olemassa" - tunteeseen.

Sijaisperheissä kasvaneiden nuorten ker-toman mukaan menneisyyden läpikäyminen alkoi vasta noin 20 ikävuoden jälkeen. Lisätieto lapsen neurologian, tunteiden ja oppimiskyvyn välillä avasi sijaisvanhempien kykyä ymmärtää lapsen käyttökseen sekä oppimiseen liittyviä kehitysesteitä. Ohjaajien vahva tietämys antoi vastauksia lapsen käyttökseen ymmärtämiseen. Räättälöityjä koulutuksia sijaisvanhemmille asiantuntevilta kouluttajilta toivotaan lisää.

Kirjoittajat: Ryhmän toinen ohjaaja Kirsi Mustonen ja yksi ryhmässä mukana ollut sijaisvanhempi

Lasten ääni aikuisille -video

– Pieni tarina pienten mahdollisuudesta olla osallinen ja vaikuttaa

Pelastakaa Lasten Keski-Suomen aluetoimisto toteuttaa lasten ja nuorten osallisuuden kehittämiskokonaisuutta KSLAPE-hankkeelle. Hankkeessa kuullaan erikikäisten ja erilaisten lasten sekä nuorten osallisuuden kokemuksia eri puolilla Keski-Suomea, kokemuksia osallisuudesta omassa elämässään ja si-so-te-palveluiden piirissä. Pienten, isojen, erityistarpeisten, puhuvien, puhumattomien, tyttöjen, poikien, kaikenlaisten lasten. Lapsia ja nuoria kaikki, kaikilla yhdenvertainen oikeus tulla kuulluksi, yhdenvertainen oikeus olla osallinen. Keskustelemme kaikkien kanssa samoista teemoista, lasten kohtaamisen tapoja lapsilähtöisesti vaihdellen.

Lasten ääni aikuisille -video on tehty 4-6 -luokkalaisten lasten kanssa Keuruun kaupungin, Pelastakaa Lasten ja KSLAPE-hankkeen yhteistyönä. Lapsiryhmä koontui kevään 2018 aikana Keuruun kaupungin lapsiparlamentin perustamiseen sekä Pelastakaa Lasten KSLAPE-hankkeelle toteuttamaan lasten ja nuorten osallisuuden kehittämiskokonaisuuteen liittyen. Lapset miettivät vastauksia kysymykseen: ”milloin aikuisen tulisi kuunnella lapsen mielipidettä”. Näistä ajatuksistaan lapset valitsivat tärkeimmät videolle ja miettivät videon toteutustavan itse. Videon on kuvannut ja editoinut Keuruun kaupungin koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori Niina Sunila ja ohjannut Pelastakaa Lasten hankesuunnittelija Katja Mettinen. Mukana lastenparlamentti- ja osallisuustyössä on ollut myös Keuruun kaupungin nuoriso-ohjaaja Niina Savilahti.

Linkki videoon:

youtu.be/XWQLQjwxDbY

(Löytyy myös hakusanalla ”Lasten ääni aikuisille”.)

KSLAPE -tapahtumia:

Monitoimijaisen arvioinnin maakunnallinen työpajailtapäivä pe 24.8. klo 12.30-15, Jyväskylä, Matarankatu 4, MAT100

Lapset puheeksi – verkostot voimaksi. Lapset puheeksi – työn avausseminaari ti 4.9.2018 klo 12.00-15.00, Jkl, Jyväskylän kaupunginkirjasto, Vapaudenkatu 39-41, Minnansali

Kiireellisten sijoitusten ja päivystyslanteiden sekä nuorten päihde- ja mielenterveysstrategiatyön maakunnallinen työkokous pe 7.9.2018 klo 9.30-12, Jkl, Matarankatu 4, MAT 100

Järjestöjen iltapäiväkahvit ma 17.9. klo 13.30-15.30, Jkl, Matarankatu 4, MAT100

Maakunnallinen perhetyön päivä 21.9. klo 9-16 Äänekoski, Painotalon Mikko-Sali

Perhehoidon maakunnallinen työryhmä pe 12.10.2018 klo 9-12 Jyväskylä, Kolmikulman kokoushuone

Asiaa lapsilta –osallisuuskoulutus ke 24.10.2018 klo 12-16, Jyväskylän kaupunginkirjaston Minnansali (yhteistyössä osatoteuttaja PeLa)

Systeemisen lastensuojelun yhteiskehittämisspäivä ke 31.10.2018 klo 12.00-15.30 (paikka varmistuu myöhemmin)

KSLAPEn päätösseminaari ti 4.12.2018 (Agora)

Muita tapahtumia:

Päihteet? -koulutusfoorumi ti 4.9. klo 10 - 16, Jyväskylä, Veturitallit

Teoriatietoa ja käytännön sovellutuksia lapsen kehityksen tukemiseksi ja oman ammatillisuuden kehittämiseksi – luentopäivät, ti 11.9. klo 9-16 ja pe 5.10. klo 9-15.30 (KSSHP:n Lasten mielenterveystyön edistäminen –hanke

Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä pe 14.9. klo 9.30-12, Jkl, Matarankatu 4, MAT100

Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä pe 16.11.2018 klo 9.30-12, Jkl, Matarankatu 4, MAT 100

Katso tarkempia tietoja [KSLAPE:n sivuilta](#).

Muuta ajankohtaista

Uusimmassa Perhehoitoliiton julkaisemassa Perhehoito-lehdessä pohditaan perhehoitoa tulevissa sote- ja maakuntarakenteissa. Näkökulmina ovat sekä valtakunnallinen että Keski-Suomessa tehtävä kehittämistyö. Jutun voi lukea: www.perhehoitoliitto.fi/files/1747/sote0318.pdf

SOTE-uutiset sovellus

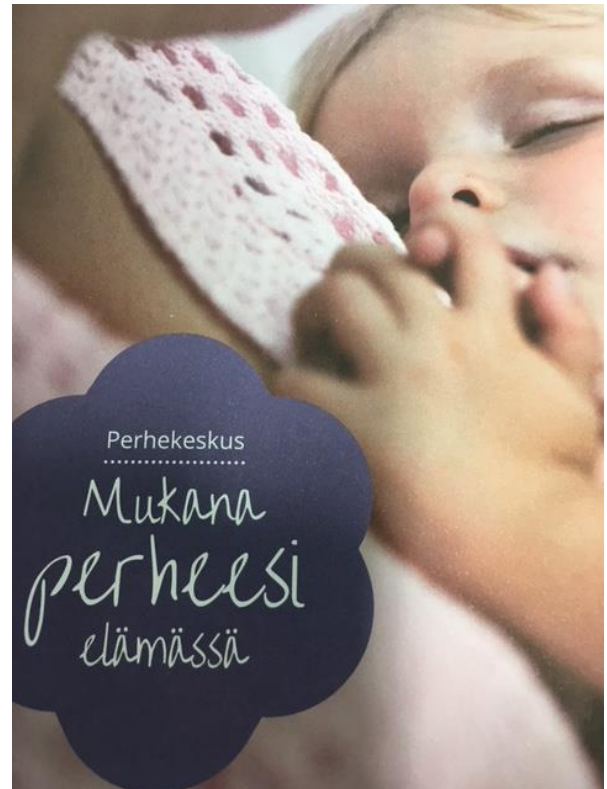
Sovellus on kehitetty STM:n ja THL:n yhteistyönä. Sovelluksessa näkyvät näiden tahojen pääverkkopalveluissaan julkaisemat uutiset. Sovelluksen voi ladata kännykkään Google Play:stä tai App Storesta. Lue lisää STM:n sivuilta stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/lataa-sote-uutiset-mobiilisovellus-puhelimeesi

Uusi julkaisu

THL:n julkaisu: Kasvatus- ja perheneuvonta - työnsisältöjen, työtehtävien, tavoitteiden ja työmenetelmien määrittely urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-126-3

Tietoa perhekeskuksista äitiyspakkaukseen

[”Perhekeskus. Mukana perheesi elämässä” – esite](#) on julkaistu ja sitä jaetaan nyt äitiyspakkausten mukana. Esite löytyy myös KSLAPE:n perhekeskus-sivulta pdf-muodossa.

Pidetään yhteyttä!

Hankepäällikkö Raija Harju-Kivinen, p. 014 266 820, 050 351 9249. Sähköpostit muotoa.etunimi.sukunimi@jkl.fi
KSLAPE facebookissa: <https://w.facebook.com/keskisuomenlape> KSLAPE Twitterissä: KSLAPE, @kslape3
Hästägit: #kslape ja #lapemuutos